

Актуальність цієї проблеми зумовлена тим, що й надалі селянські видавничі проекти вченого є найменш знаною складовою його публіцистичної спадщини. Натомість, саме ці видання перебували в полі особливої уваги М. Грушевського з огляду на вагомість тогочасної потреби національного виховання народних мас з метою їх оперативного залучення до реалізації актуальних завдань українства.

Метою статті є з'ясування ідеології, змістового наповнення та суспільної рецепції редактованих М. Грушевським газет «Село» та «Засів».

Основні результати дослідження. Виявлено, що для М. Грушевського газети для селян стали важливими трибунами освітлення тогочасного життя українства, піднесення національної свідомості, формування суспільно-політичної думки. Через різнопланові дописи редактор транслиував у народне середовище цінності соборності та солідаризму, гордоців за свою історію, любові до рідної мови та поваги до культурного різноманіття мешканців українських земель. Читачеві imponувала серйозність, з якою до нього звертався видатний історик, як також і пропагований ним оптимізм, заклики вірити у свої сили та діяльно сприймати виклики життя.

Досліджено рецепцію діяльності М. Грушевського на чолі редакцій селянських газет. Першою в часі була захоплююча реакція колег ученого (М. Коцюбинський та М. Вороний) з українського демократичного табору, котрі слушно вказали, що саме львівському професору виявилось під силу втілити в життя давню інтелігентську мрію про селянську газету. Не менш піднесено появу адресованої собі першої газети рідною мовою зустріли й самі селяни, надсилаючи М. Грушевському численні подячні листи. Їхній зміст дозволяє зробити висновки, що читач з народу сприйняв появу «Села» та «Засіву» як правдивий подарунок. Неабияка популярність редактованих М. Грушевським селянських газет в українських народних та інтелігентських колах стала причиною специфічної «опіки» над виданнями з боку царської цензури. Слід відзначити, що представники адміністрації доволі серйозно оцінили загрозу своєму впливу на селі, що йшла від редактованих М. Грушевським часописів. Тож на видання посипалися численні фінансові кари за явні та вигадані прорахунки редакційної політики видавців, котрі призвели до вимушеного закриття «Села», а потім і «Засіву».

Висновки. Підсумовано, що зорієнтовані на селянську аудиторію видавничі проекти М. Грушевського стали помітною складовою українського суспільно-політичного руху на Наддніпрянщині на початку ХХ ст. «Село» та «Засів» були школою національного самовиховання спраглої просвіти селянина, що мало вагомий вплив на долю українства, котре постало перед численними викликами перших десятиліть ХХ ст.

Ключові слова: М. Грушевський, «Село», «Засів», редакційна політика, ідеологія, рецепція.

УДК 930:94(436:477.83/.86)''17/18''(045)
DOI: 10.31651/2413-8142-2020-23-82-90

Б. М. Янишин

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу історії України ХІХ – початку ХХ ст.
Інституту історії України НАН України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0386-2530>

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ ГАБСБУРЗЬКОЇ ГАЛИЧИНИ: ІСТОРІОГРАФІЯ ВИБРАНИХ АСПЕКТІВ

Статтю присвячено аналізу сучасної української та польської історіографії з соціально-економічної модернізації габсбурзької Галичини. З'ясовано здобутки в дослідженні найбільш популярних напрямів і проблем. Відзначено, що сьогодні економічні процеси вивчаються у їх щільному зв'язку з соціальним контекстом. Це дозволяє виявити раніше не зауважений взаємовплив модернізаційних факторів. Виокремлено перспективні напрями подальшого наукового пошуку.

Ключові слова: соціально-економічна модернізація, габсбурзька Галичина, українська та польська історіографія.

Постановка проблеми. Проблематика соціально-економічної модернізації Галичини автономічної доби привертає прискіпливу увагу дослідників вже від кінця ХІХ ст., відколи в 1888 р. з'явився знаковий текст польського економіста С. Щепановського «Nędza galicyjska». Праця наробила чимало галасу в тогочасній публіцистиці та спеціальній літературі й по сьогодні змушує дослідників у той чи інший спосіб апелювати до змалюваної в ній картини. Як відомо, «Nędza galicyjska» була суворим порохунком із цивілізаційним та економічним відставанням Галичини: автор емоційно віднотував слабкість промисловості, вбогість сільського господарства, аналіфabetизм широких народних мас і суспільну апатію стосовно економічних викликів. Виступ С. Щепановського, заснований на статистичних даних другої третини ХІХ ст., невинувато наклав тінь на оцінку стану галицької економіки 1888-1914 рр., адже від часу публікації згаданої праці в Галичині сформувалися різноманітні економічні та соціальні практики, котрі були наслідком прогресивних змін. Тож ще сучасники С. Щепановського аргументовано довели, що його тези про фатальну кондицію галицької господарки у жодному разі не можна розтягати на наступні десятиліття.

Втім полеміка з польським економістом набула перманентного характеру: кожне нове покоління дослідників вважало питанням честі заперечити іменитому попереднику, пропонуючи щоразу нові аргументи в осмисленні феномену галицької модернізації. Не стали винятком і наші сучасники, котрі протягом останніх тридцяти років, інтерпретуючи нововідкриті масиви джерел за допомогою різноманітного методологічного інструментарію, створили розлогу літературу стосовно соціально-економічних процесів у габсбурзькій Галичині. Солідність – як кількісна, так і якісна – цих текстів вочевидь вимагає історіографічного підсумування. Оскільки повноцінно

здійснити історіографічний огляд всіх аспектів галицької модернізації у праці статейного формату неможливо, нижче ми зосередимося на ключових її моментах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Спроби історіографічного аналізу проблеми соціально-економічної модернізації габсбурзької Галичини неодноразово здійснювалися сучасними дослідниками. Втім їхні студії фокусувалися на окремих її складниках: освітньому [1], науковому [2], урбаністичному [3; 4], промислового [5], фінансовому [6; 7], комунікаційному [8], гендерному [9] тощо. Досвід же підсумування літератури стосовно цілого комплексу проблем галицької модернізації на сьогодні відсутній. Цим і зумовлена актуальність нашого дослідження.

Мета статті полягає в історіографічному підсумуванні сучасної наукової літератури, присвяченої проблемі соціально-економічної модернізації габсбурзької Галичини.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі, присвяченій проблемам модернізації, звернено увагу на той факт, що повсюди в Європі освіта найширших верств населення була і є ключовою умовою господарського зростання та цивілізаційного поступу, технічних інновацій чи хоча б коректної адаптації нових винаходів і методів господарювання. Альфабетизація – це насамперед заснування елементарних шкіл та поширення масової освіти. Відзначимо, що проблемі становлення та розвитку різних типів шкільництва в Галичині автономічної доби присвячено розлогу та різнопланову літературу. Оскільки ми нещодавно узагальнили освітянську історіографію Галичини в окремому тексті [1], тут зупинимося лише на тих її аспектах, що стосуються середньої спеціальної освіти, безпосередні впливи якої були найбільш відчутні для господарського поступу краю.

Як свідчить опрацьована різнопланова література, сучасні дослідники на численних прикладах доводять вагомість феномену середньо-спеціальної освіти для прогресу промислового поступу Галичини та зростання якості життя тогочасного суспільства [10, 34]. Найбільше на сьогодні написано стосовно формування та розвитку таких галузей середньої спеціальної освіти, як реальна [11; 12; 13; 14], художня [15], медична [16], торгівельна та кооперативна [17]. Про доволі високий рівень опрацювання згаданих напрямів освітянської проблематики свідчить поява узагальнювальних студій – дисертацій та монографій. Для прикладу, згадаємо дисертаційні праці З. Саф'янюк («Розвиток теорії та практики реальної освіти на західноукраїнських землях (1849-1939 рр.)»), М. Голубки («Економічні знання у системі господарського розвитку західноукраїнських земель (друга половина XIX – перша половина XX століття»), К. Цуркан («Мистецька освіта в галузі текстилю на Львівщині другої половини XIX – початку ХХІ ст. (історія, структура, художньо-методичні особливості)») та монографії С. Кравчика («Galicyskie szkolnictwo zawodowe w latach 1860-1918») і З. Гіптерс («Економічна освіта молоді в Галичині XIX – першої половини ХХ століть: теорія, досвід, персоналі»).

Дослідники професійного шкільництва єдині в переконанні, що головною метою творців цієї освітньої галузі був промисловий розвиток Галичини та покращення умов життя населення краю.

Альфабетизація та стрімке поширення елементарного шкільництва і професійної освіти спричинили появу видань для широких народних мас. Серед величезної кількості таких публікацій домінувала різножанрова популярна література невисокої якості. Поряд із нею видавалося чимало господарських порадників та інформаторів для організації громадських інституцій. Всі ці видавництва, що зазвичай з'являлися великим накладом, призвели до поступової загальної зміни ментальності широких кіл української громади галицького краю, що було важливою передумовою масового поширення і засвоєння модернізаційних ідей. Цю діяльність у зазначений період здійснювали численні українські господарські та культурно-освітні інституції. Цілком очікувано, що у фокусі дослідницької уваги перебувають діячі найстарішої української інституції «Просвіти». В сучасних студіях доводиться, що, маючи економічною основою своєї праці мережу українських кооперативів, «Просвіта» досягла значних успіхів у культурно-організаційній та просвітній праці [19; 20; 21]. Поряд із «Просвітою», економічним вихованням української громади Галичини займалося також товариство «Сила» [22]. В контексті обговорюваної проблеми варто згадати є й монографія З. Гіптерс, де в окремому розділі наведено біограми понад тридцяти українських галицьких діячів, котрі зробили помітний внесок у справу економічної просвіти своїх земляків [23].

Ще однією необхідною передумовою успішності модернізаційних змін було створення розгалуженої комунікаційної системи – доріг, залізничного транспорту та каналів. Відзначимо, що цей дослідницький напрям надалі недостатньо опрацьований українськими дослідниками, а отже й доволі перспективний. Крім невеличких екскурсів у загальних студіях із історії господарського розвитку східногалицьких теренів, маємо на сьогодні лише одну спеціалізовану колективну студію науково-популярного характеру «Львівська залізниця. Історія і сучасність» та оглядового характеру статтю В. Димитрюка «Сторінками історії галицької залізниці». Також згадаємо про нещодавно видану монографію А. Заярнюка, присвячену залізничному вокзалу Львова – столиці габсбурзької Галичини [24]. Щоправда, в цій книзі йдеться не стільки про специфіку галицьких комунікацій, скільки про історію Львова у ХХ ст. крізь призму головного вокзалу міста. Значно більшою кількістю публікацій про комунікаційний складник феномену галицької модернізації можуть похвалитися наші польські колеги. Їхні здобутки отримали історіографічне підсумування в статті Д. Опалінського [8].

Процес створення й ускладнення розгалуженої системи комунікацій, що відбувався паралельно з явищами особистого звільнення та можливістю безперешкодного пересування, мав значні соціальні наслідки. Серед них найбільш зауважувальним був феномен масової галицької еміграції, що стала

наслідком аграрного перенаселення краю. Цій проблемі протягом останніх десятиліть були присвячені численні студії, з них найбільше належить С. Качарабі. Насамперед згадаємо узагальнювальну працю С. Качараби та М. Рожика «Українська еміграція. Еміграційний рух зі Східної Галичини та Північної Буковини у 1890-1914 рр.», в якій докладно висвітлено причини та головні напрямки еміграції галицьких українців, а також і рецепція цього явища в історичній літературі та публіцистиці.

Розвиток шляхів сполучення мав поважний вплив на зростання темпів видобутку вугілля та нафти – цих правдивих економічних «двигунів» галицької модернізації. З огляду на цю важливість, вугільному та нафтовому промислам присвячено доволі розлогу літературу авторства як українських, так і польських дослідників. Із вітчизняних опрацювань для прикладу згадаємо доробок Г. Гайко, В. Білецького, О. Микулича, Є. Іваницького, В. Михалевича, О. Пасіцької тощо [25; 26; 27; 28; 29]. В їхніх працях всебічно висвітлено роль східногалицького нафтового регіону в структурі нафтогазового промислу в Австро-Угорщині, а також його чільне місце в світовій нафтопромисловій кон'юктурі на початку ХХ ст. В історіографії утвердилися тези, що завдяки багатим нафтовим родовищам Галичину асоціювали з Каліфорнією, а Борислав називали європейською нафтовою столицею. Переконливо доводиться, що нафтогазова галузь стала локомотивом модернізаційних змін у краї.

Подібні спостереження стосовно вагомості інтенсифікації вугільного та нафтового промислів для модернізації всіх галузей життя галицької громади висловлюють і польські колеги. Специфіка їхніх праць полягає у зрозумілому фокусуванні на західногалицьких теренах. Втім чимало дослідників з'ясовує особливості промислової модернізації Східної Галичини. Для прикладу згадаємо праці С. Ніцей [30], К. Лоренца [31], В. Павловського [32], Т. Славського [33] та ін. Також польська історіографія може похвалитися кількома фундаментальними узагальнювальними студіями [34], що цілком можуть бути взірцями для українських дослідників, котрі лише підходять до створення синтетичних академічних праць.

Вищезгаданий господарський імпульс у короткому часі передався іншим галузям галицької економіки. Українська історіографія має чималі здобутки в дослідженні їхньої специфіки. Для ілюстрації згадаємо напрацювання, присвячені землеробству [35], тваринництву [36], молочарству [37] чи гутництву [38]. Накопичена література покликана до життя і кілька спроб історіографічного узагальнення згаданої проблеми [39]. Поряд із такою різноплановістю праць, відзначимо їхній здебільшого вузько-сюжетний характер. Тож на часі створення синтетичних продуктів.

Чималі здобутки в осмисленні розвитку згаданих вище галузей має і польська наука. Природно фокусуєтесь на західногалицькому регіоні, польські дослідники створили низку праць також на емпіричному матеріалі східних теренів краю. Найбільш же цінними для нас є їхні синтетичні студії,

що дозволяють цілісно подивитися на становлення та еволюцію провідних галузей галицької економіки. Серед найбільш авторитетних згадаємо книги авторства Р. Ліпелюта «Hodowla zwierząt w Galicji w dobie autonomii» (Краків, 2006), А. Спири «Browarstwo Galicji doby autonomicznej» (Краків, 1994), Ю. Броди «Historia leśnictwa w Polsce» (Познань, 2000) та ін. У доробку сучасних польських колег є також узагальнювальні історіографічні праці промислової складової галицької модернізації [5].

Зі згаданими вище явищами безпосередньо був пов'язаний розвиток фінансової системи, що також демонструвала стрімку динаміку протягом автономної доби. На сьогоднішній день існує чимала, як українська, так і польська література історії банківських та кредитних установ, включно з солідними синтетичними доробками. Їхніми авторами здебільшого є економісти, що пояснює специфіку зроблених дослідницьких проблемно-тематичних акцентів. Зацікавленого читача відсилаємо до праць М. Вербового «Фінансово-кредитні інституції національного господарського руху в Західній Україні впродовж 1848–1939 рр.», С. Краузе «Монети та грошовий обіг Галичини», О. Цяпало «Іпотечні банки Галичини наприкінці ХІХ на початку ХХ ст.», А. Духневича «Кредитні спілки в Україні: історія та сучасність», Я. Грудзевича і З. Комаринської «Банки Львова: минуле і сучасне» та багатьох інших. Згадаємо також, що польська література фінансової системи габсбурзької Галичини дочекалася кількох історіографічних опрацювань [6; 7].

Переходимо до наступної, на наше переконання, ключової складової – суспільної самоорганізації, що відіграла поважну роль на шляху до модернізації. Дослідники єдині в переконанні, що від часу надання автономії наступає величезний розвиток господарських та наукових організацій. Вони охопили практично всі сфери суспільного життя, а його члени могли вільно комунікувати за допомогою різноманітної профільної періодики. Оскільки ми вже підсумували історіографію наукового руху в габсбурзькій Галичині [2], нижче стисло узагальнимо літературу, присвячену українським господарським інституціям.

У фокусі зацікавлень українських дослідників господарського життя на східногалицьких теренах Дунайської монархії вповні виправдано перебуває кооперативний рух. Сучасні дослідники єдині в переконанні, що, розвиваючи власне господарство, українці того не могли створити завершену систему національної економіки. Не маючи своєї державності, їм довелося розраховувати лише на господарську самоорганізацію. Кооперація тут стала масовою всенародною організацією, охоплювала різнобічні сторони життя населення. Вона, захищаючи економічні й соціальні права галичан, виховувала їх національно-свідомими громадянами. В основі діяльності українських кооперативів лежала національна кооперативна ідеологія, яку виробили піонери української кооперації на початку ХХ ст. Вони слушно вважали, що сила кооперації не лише в результатах господарської діяльності кооперативів, а й у людській солідарності та взаємодопомозі. Такі

погляди узаasadнюють та розвивають автори численних різноформатних праць, бібліографія яких склала би чималеньку за обсягом книгу. Тож ми для прикладу згадаємо лише авторів узагальнювальних студій М. Алімана, С. Бабенка, С. Гелея, Я. Гончарука та І. Гавліч [40; 41; 42].

Серед найбільш популярних сюжетів українського кооперативного руху в останні десятиліття назвемо дослідження заангажованості в ньому греко-католицької церкви [43], цілісне опрацювання феномену господарського товариства «Сільський господар» [44], з'ясування значущості економічного питання у програмах українських політичних партій та організацій [45] тощо. Спробу реконструкції цілісної картини основних інституціональних засад національного господарського руху в умовах Австро-Угорської монархії здійснила О. Вербова [46].

Протягом останніх десятиліть все більшої популярності набирає осмислення досвіду українського кооперативного руху, в основі якого лежав національний персоналізм. Йдеться насамперед про з'ясування особистісного виміру соціально-економічної модернізації. На численних прикладах біографій галицьких підприємців сучасні дослідники показують, що у складному протистоянні з антиукраїнською дискримінаційною політикою місцевої влади, лідери українського підприємництва поступово формували основи національного солідаризму на принципах колективної дії та національно-господарської самосвідомості [47]. На сьогодні маємо найбільшу кількість праць стосовно економічних візій та господарської діяльності Костя Паньківського [48], Євгена Олесницького [49], Івана Левинського [50], Костя Левицького [51], Івана Франка [52] та ін.

Протягом досліджуваного історіографічного періоду помітно зросло зацікавлення господарською активністю греко-католицьких ієрархів. Тут у центрі уваги перебувають постаті Андрея Шептицького [53] та Тита Войнаровського [54]. Ще однією ознакою нашого часу є дедалі активніше звернення до жіночих проявів явища економічного персоналізму – з'ясування феномену українських бізнес-леді. Найбільш популярними серед дослідників є постаті Климєнтини Авдиківич-Глинської, Олени Левицької, Герміни Шухевич, Олени Кульчицької [55].

Накопичений протягом майже третини століття емпіричний історіографічний матеріал уможливив створення декількох синтетичних студій про модернізаторів українського соціально-економічного життя. Для прикладу згадаємо фундаментальну колективну тритомну працю «Українські кооператори (Історичні нариси)», в якій містяться розлогі біограми провідних галицьких господарників. Проблему візуалізації феномену українського економічного персоналізму почасти реалізувала А. Ільницька, котра подала опис індивідуальних і групових фотографій кооперативних діячів Галичини кінця XIX – першої половини XX ст. з фондів Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, здебільшого невідомих широкому

загалу. Віднайдені групові фото, які відтворюють події, авторка доповнила історичним коментарем [56].

Одним із важливих елементів економічного розвитку Галичини у складі Австро-Угорщини була конкуренція, а часто і протистояння між польськими та українськими кооперативними, кредитними та фінансовими установами. На ці процеси доволі помітно впливала крайова та місцева адміністрація, що здебільшого знаходилася в руках поляків. Згадана конкуренція була органічною складовою дедалі зростаючого протистояння між домінуючими національними спільнотами краю, лідери яких розуміли невідворотність майбутнього конфлікту за східногалицькі терени. Це цікаве явище в своїй статті дослідив М. Вітенко. Зібраний і опрацьований ним матеріал засвідчив наявність глибоких економічних і політичних протиріч між поляками та українцями напередодні Першої світової війни [57].

Ще одним важливим проявом суспільної самоорганізації стало виникнення перших профспілкових організацій. І в цьому аспекті сучасна українська історіографія має чималі здобутки, адже згадана проблематика активно досліджувалася ще радянськими вченими, тож було накопичено чималий емпіричний матеріал та запропоновано цікаві інтерпретативні підходи. На сьогодні найбільше напрацьовань з історії профспілкової проблематики належить І. Бересту. Поряд із низкою статей, присвячених численним аспектам історії галицьких профспілок, він також є автором ґрунтовної узагальнювальної студії «Історія професійних спілок України (Східна Галичини 1817–1918 рр.)».

Черговою ділянкою, процеси в якій свідчили про наростаючі модернізаційні зміни, була сфера так званих «цивілізаційних інвестицій». Від часу отримання самоврядування можемо бачити постійне створення умов, котрі сприяли зростанню якості життя дедалі ширших верств населення. В останній третині XIX ст. доходить до повсюдного розпланування вулиць, появи міського транспорту та електричного освітлення, запровадження санітарного нагляду, будови приватних лікарень, централізованого водогону та каналізації тощо. Звісно, згадані маркери цивілізаційних трансформацій найбільш яскраво можемо побачити на прикладі великих галицьких міст (насамперед Львова та Кракова), але й вигляд провінційних містечок помітно змінювався. Протягом останніх десятиліть урбаністичній проблематиці присвячено чималу кількість статейних та монографічних студій, що вже стали об'єктом історіографічного аналізу як в українській [3], так і в польській науці [4].

Постання багатьох промислових осередків викликало очікуваний в таких обставинах ефект доміно: почали з'являтися різноманітні заклади, котрі працювали на потреби виробництва та їхніх працівників, а також численні комунікаційні, освітні, банківські, логістичні фірми. При промислових осередках поставали робітничі поселення, найчастіше заселені вихідцями з навколишніх сіл. Нова праця і нове місце проживання поступово спричиняли повільні, але незворотні зміни у свідомості найширших верств галицької громади. Цей аспект модернізації також на

сьогодні має чималу за обсягом літературу. Ми ж у цьому тексті для прикладу звернемося до історіографії одного із найбільш яскравих проявів свідомісних змін та важливих компонентів модернізації суспільств наприкінці XIX – на початку XX ст. – емансипації жінок.

В окреслений історіографічний період спостерігаємо справжній бум гендерних студій, виконаних і на галицькому матеріалі. Хоча найбільшою популярністю може похвалитися міжвоєнний період, дедалі ширше коло дослідників фокусується на автономічній добі, в котрій слушно вбачають витоки пізніших успіхів інституційного плану. В працях О. Маланчук-Рибак [58], М. Богачевської-Хом'як [59], Р. Томчика [60], І. Чернович [61] та ін. всебічно узасаднюється теза, що період другої половини XIX – початку XX ст. був добою істотних змін у житті жінок у Галичині. Вони стали наслідком політичних, суспільно-господарських й ідейно-культурних трансформацій, котрі переживало тогочасне галицьке суспільство. Емансипація слабкої статі як складова цих процесів спричинила переосмислення статусу жінок, унаслідок чого особливо актуальними ставали проблеми їхнього виховання, освіти, громадської та професійної діяльності. Перелік доступних для жінок сфер життя дедалі більше розширювався: в часах «перших» вчительок, телефоністок та лікарки традиційні погляди на тему суспільної ролі жінок, перед тим трактованих винятково крізь призму дому та родини, піддавалися докорінній верифікації та суттєвим корективам.

На сьогоднішній день доволі повно висвітлені такі аспекти емансипації галицьких українок, як напрями їхньої професійної спеціалізації та самореалізації [62]; господарська активність [63]; розбудова професійної жіночої освіти [64; 65]; становлення та розвиток жіночої преси [66]; участь жінок у культурно-науковому русі [67; 68]; особливості їхньої праці на різних типах підприємств [69] тощо. Незважаючи на таку різноплановість студій, надалі існує чимало проблем, котрі чекають на свого дослідника. Найчастіше йдеться про потребу виходу за межі традиційної проблематики, з чим тісно пов'язане питання методологічного переоснащення історії жінок [9]. На черзі також поява узагальнювальних студій, де вкотре взірцем можуть нам слугувати праці польських колег.

Підводячи кількісний та якісний баланси модернізаційних змін в Галичині, сучасні дослідники одностайно стверджують, що їхня оцінка не може бути однозначною. Серед багатьох висловлених на сьогодні спостережень, найбільш зваженою видається позиція Юліана Дибца: «До загальної великої зміни не дійшло, бо Галичина опинилася в потрійних кліщах. Один бар'єр творила економічна політика віденських влад, котрі фаворизували австрійські провінції та їхню продукцію. Другий бар'єр становили міжнародні картелі та капітал, що безоглядно спихали провінцію на маргінес. Зрештою, третій бар'єр я бачу в досить егоїстичній політиці місцевих керуючих класів. Тим не менше, у всіх галузях життя наступили зміни. Однак можна сказати, що до великого зламу дійшло лише в галузі створення усвідомленого, національного та

громадянського суспільства – однаково польського, як і українського-русинського та єврейського» [10, 41-42].

Висновки. Проведений аналіз дозволяє констатувати значну зацікавленість сучасних учених різноманітними аспектами соціально-економічної модернізації галицького краю автономічної доби. На підставі ретельного вивчення архівних і бібліотечних колекцій Польщі та України, поряд із традиційною проблематикою (насамперед, історія промисловості, кооперації та сільського господарства), дедалі активніше економічні процеси досліджуються у щільному зв'язку з соціальним контекстом, що дозволяє виявити раніше не зауважений взаємовплив модернізаційних факторів. Таким чином, у сучасних студіях уперше всебічно обґрунтовано пов'язаність феномену самоуправління зі швидким поступом освіти, що дало імпульс промислового зростанню, котре мало наслідком зауважувальні зміни інфраструктурного плану. Це призвело до нової якості щоденного життя більшості галичан, що остаточно змінило їхню ментальність.

Разом із тим, поряд із відзначеним поступом у галузі досліджень над феноменом галицької модернізації, ряд сюжетів надалі очікує на своїх авторів. Крім багатьох вищезгаданих актуальних питань, вкажемо на потребу ґрунтовних монографій всіх галузей тогочасного господарського життя, котрі мали б підсумувати існуючу розлогу літературу та збалансовано підійти до проблеми їх впливу на галицьке суспільство. Ці узагальнювальні праці повинні містити висвітлення раніше маргіналізованої проблематики: особливостей менеджменту, взаємин працедавець-працівник, маркетингову та рекламну діяльність, дозвілля працівників і їхній соціальний захист тощо.

Монографічного опрацювання потребують і провідні громадські інституції (насамперед часописи та товариства), співробітники котрих найбільше доклалися до поширення нових ідей і популяризації новочасних практик серед мешканців краю. Виразно бракує узагальнювальних студій над ключовими інституціями тогочасного фінансового сектору з акцентом на східногалицьку регіональну специфіку. На часі також опрацювання життєписів діячів українського промислового руху «другого плану», котрих праця хоча й була менш відчутною, ніж вищезгаданих лідерів, але незамінною для загального економічного поступу краю. Ці життєписи повинні бути конструйовані в жанрі інтелектуальної біографії: охоплювати питання професійної освіти, перебігу кар'єри, господарської активності (історія успіху, ставлення до інновацій, розміщення капіталів), ментальності, зацікавлень і стилю життя, непрофесійної діяльності та участі у громадсько-політичному житті.

Все це актуалізує подальший науковий пошук із урахуванням дослідницьких традицій та історіографічних здобутків.

Список використаної літератури та джерел:

1. Янишин Б. Шкільництво Східної Галичини в період місцевого самоуправління: історіографічний огляд. *Проблеми історії України XIX – початку XX ст.* 2017.

Вип. 27. С. 292-315.

2. Янишин Б. Наука в Східній Галичині доби автономії: огляд сучасної історіографії. *Symposium historiographicum Czercasiensium* = Черкаський історіографічний симпозиум. 2017. Т. II (Нові сенси історичного знання). С. 176-195.
3. Янишин Б. Міста та містечка Галичини другої половини XIX — початку XX ст. у працях сучасних українських та польських істориків. *Проблеми історії України XIX – початку XX ст.* 2011. Вип. 19. С. 497-503/4.
4. Purchia J. Problematyka badac nad dziejami Krakowa i Lwowa w XIX wieku z perspektywy ostatniego dwudziestolecia. Refleksja urbanologiczna // *Galicja 1772 – 1918. Problemy metodologiczne, stan i potrzeby badac.* Praca zbiorowa. Rzeszyw, 2011. T. 1. S. 200-212.
5. Brocski K. Problemy gospodarcze Galicji w polskiej historiografii na przełomie XX i XXI wieku // *Galicja 1772 – 1918. Problemy metodologiczne, stan i potrzeby badac.* Praca zbiorowa. Rzeszyw, 2011. T. 1. S. 134-151.
6. Zamoyski G. Badania nad dziejami instytucji finansowych w Galicji // *Galicja 1772 – 1918. Problemy metodologiczne, stan i potrzeby badac.* Praca zbiorowa. – Rzeszyw, 2011. T. 1. S. 152-166.
7. Marks B. Gieida we Lwowie – stan i potrzeby badac // *Galicja 1772 – 1918. Problemy metodologiczne, stan i potrzeby badac.* Praca zbiorowa. – Rzeszyw, 2011. T. 1. S. 167-180.
8. Opalicki D. Polskie badania nad historią kolejnictwa galicyjskiego 1847-1914. Stan i potrzeby badac // *Galicja 1772 – 1918. Problemy metodologiczne, stan i potrzeby badac.* Praca zbiorowa. Rzeszyw, 2011. T. 1. S. 187-199.
9. Kozak Sz. Kobiety w życiu gospodarczym Galicji. Stan i perspektywy badac. *Region i regionalizm w archeologii i historii.* Rzeszyw, 2013. – S. 174–183.
10. Dybiec J. Galicja na drodze do wielkiej przemiany. *Kraków i Galicja wobec przemian cywilizacyjnych (1866–1914).* *Studia i szkice.* – Kraków, 2011. – S. 27-36.
11. Саф'янюк З. Історико-педагогічні аспекти діяльності реальних гімназій у Підкарпатській Русі. *Гірська школа Українських Карпат.* № 11. С. 230-232.
12. Голубка М. Основні напрями розвитку економічної освіти на західноукраїнських землях 1848–1918 роках. *Економічний вісник університету.* 2016. № 5. С. 48–52.
13. Субтельний А. Благодійні фонди як джерело розвитку приватного професійного шкільництва Галичини кінця XIX – початку XX ст. *Педагогіка і психологія професійної освіти.* 2006. № 5. С. 155–166.
14. Jadyūcycki A. Niższe i średnie szkoły zawodowe w Galicji doby autonomicznej. URL: <http://www.tradycjegospodarcze.pl/tekst/98>
15. Цуркан К. Структура, організація й осередки містечкої освіти у галузі текстилю в Галичині третини XIX – початку XX ст. *Народознавчі зошити.* 2016. Ч. 1 (127). С. 153–170.
16. Ївиебода J. Ївредне шкoлництво медычне в Галіціі. *Archiwum Historii i Filozofii Medycyny.* 1995. Z. 4. S. 397–414.
17. Гелей С., Пастушенко Р. З історії торгівельної та кооперативної освіти в Галичині. *Споживча кооперація України: історичні та соціально-економічні аспекти.* 1996. Вип. 1. С. 87-98.
18. Ївиебода J. Szkolnictwo handlowe w Galicji. *Analecta: studia i materiały z dziejów nauki.* 2010. T. 19. N. 1-2 (36-37). S. 203-272.
19. Гелей С., Пастушенко Р. „Просвіта” і кооперативний рух у Галичині (друга половина XIX – початок XX ст.). *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність.* 2010. Вип. 19. С. 145–150.
20. Зуляк І. Роль „Просвіти” у поширенні економічних знань у Східній Галичині (кінець XIX – початок XX ст.). *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність.* 2010. Вип. 19. С. 151–159.
21. Потапюк Л., Потапюк І. Становлення економічної освіти на прикладі діяльності західноукраїнських громад (кінець XIX — початок XX століття). *Економічний форум.* 2015. № 2. С. 5-12.
22. Пасіцька О. Національне питання у діяльності українського робітничого товариства “Сила”. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність.* 2009. Вип. 18. С. 263-267.
23. Гіптерс З. Економічна освіта молоді в Галичині XIX – першої половини XX століть: теорія, досвід, персоналії. Львів, 2006. 220 с.
24. Zayarnyuk A. Lviv’s Uncertain Destination: A City and Its Train Terminal from Franz Joseph I to Brezhnev. Toronto ; Вуьало ; London : University of Toronto Press, 2020. 392 p.
25. Микулич О. Нафтовий промисел Східної Галичини до середини XIX ст. Дрогобич, 2004. 32 с.
26. Іваницький Є., Михалевиц В. Історія Бориславського нафтопромислового району в датах, подіях і фактах. Дрогобич, 1995. 102 с.
27. Нафта і газ Прикарпаття: нариси історії. Краків ; Київ : Наукова думка, 2004. 572 с.
28. Гайко Г., Білецький В., Мікось Т., Хмура Я. Гірництво й підземні споруди в Україні та Польщі (нариси з історії). Донецьк : УКЦентр, Донецьке відділення НТШ, «Редакція гірничої енциклопедії», 2009. 296 с.
29. Пасіцька О. Розвиток нафтового бізнесу в Галичині: від «нафтової столиці Європи» до кризи «Галицької Каліфорнії». *Гілея.* 2019. Вип. 142(1). С. 118-122.
30. Nicieja S. Kresowe trymjiasto: Truskawiec – Drohobycz – Borysław. Opole, 2009. 296 s.
31. Lorenz K. Muszkietierowie schodniccy: Odrzywolski i Wolski. *Biul. Stow. Przyjacieli Ziemi Drohobyckiej.* 2017. T. 20. S. 27–28.
32. Pawiowski W. Borysław – stolica Polskiego Zagłębia Naftowego w Karpatach Wschodnich (do 1939 roku). *Technika Poszukiwac Geologicznych.* 1995. № 4–5. S. 72-79.
33. Siawski T. Początki i rozwój kopalnictwa naftowego na Podkarpaciu w historycznym zarysie. Tuchów, 1997. 36 s.
34. Historia polskiego przemysłu naftowego. Brzozyw-Kraków, 1994. T. 1. 748 s.
35. Жулканич Н. Аграрні перетворення в регіоні Карпат (середина XIX – 20–30 рр. XX ст.). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія.* 2011. Вип. 1. С. 72–76.
36. Тиводар М. Традиційне скотарство Українських Карпат другої половини XIX – першої половини XX ст.: історико-етнологічне дослідження. Ужгород : Карпати, 1994. 556 с.
37. Матейко Р. Роль товариства «Просвіта» у встановленні та розвитку української молочарської кооперації. *Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства.* 2005. Т. IV. С. 255 – 264.
38. Курдина Ю. Гутництво на західноукраїнських землях у контексті європейського склярства. *Вісник Прикарпатського університету. Історія.* 2014. Вип. 25. С. 188-194.
39. Випасняк А. Традиційне скотарство українського населення Східної Галичини (90-ті рр. XIX – 30-ті рр. XX ст.): історіографія проблеми. *Галичина.* 2011. Вип. 18–19. С. 297–303.
40. Бабенко С., Аліман М., Гелей С. Історія споживчої кооперації. Львів, 1996. 384 с.
41. Історія кооперативного руху / С. Бабенко, С. Гелей, Я. Гончарук та ін. Львів, 1995. 410 с.
42. Гавліч І. Українська кредитна кооперація у Східній Галичині (остання третина XIX ст. – 1914 р.). : автореф. дис... Львів, 2010. 19 с.
43. Колб Н. Господарсько-економічна діяльність греко-католицького парафіяльного духовенства. *Галичини наприкінці XIX ст. Історія релігій в Україні.* 2010. Кн. 1. С. 472–480.
44. Рева-Родіонова Л. Українське товариство “Сільський господар” (1899–1944). Історія. Досвід. Тернопіль, 2000. 368 с.
45. Пасіцька О. Економічне питання у програмах українських політичних партій та організацій Галичини кінця XIX – першої третини XX ст. *Гілея.* 2019. Вип. 141 (2). С. 131–137.
46. Вербова О. Національний господарський рух на західноукраїнських землях впродовж 1848–1944 років. Львів : ПАІС, 2009. 368 с.
47. Вербова О. Економічний персоналізм як домінантна риса національного господарського менеджменту в Західній

- Україні другої половини XIX-го – першої половини XX ст. *Економічний часопис-XXI*. 2015. № 1-2 (1). С. 7-8.
48. Вербова О. Кость Паньківський – фундатор кооперативно-економічної науки в Галичині. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2005. Вип. 15 (2). С. 296-302.
49. Чуйко І. Роль Є. Олесницького у розвитку українського кооперативного руху. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія*. 2011. Вип. 1. С. 76-81.
50. Вербова О. Іван Левинський – фундатор інноваційного підприємництва в Галичині. *Український соціум*. 2016. № 4 (59). С. 78-89.
51. Гелей С., Томашик Л. Кость Левицький – визначний діяч української кредитної кооперації в Галичині в кінці XIX – першій половині XX століття. *Вісник Львівської комерційної академії*. 2009. Вип. 8. С. 75-88.
52. Вербова О., Хомич О. Іван Франко і національний господарський рух у Галичині. *Перехідні економічні системи*. Вип. 8. 2006. С. 12–13.
53. Голубка М. Особливості розвитку економічних поглядів та думок митрополита А. Шептицького у формуванні економічних знань серед громади. *International scientific conference Economy and Management: Modern Transformation in the Age of Globalization*. Klaipeda; Lithuania: Baltija Publishing, 2017. Part I. P. 1–3.
54. Голубка М. Вплив економічних поглядів Т.Войнаровського на стимулювання поступу економічних знань в Західній Україні другої половини XIX – першої половини XX століття. *Економіка країни: сучасний стан та перспективи розвитку: матеріали конф.* Тернопіль, 2014. С. 94–100.
55. Пасіцька О. Підприємницька діяльність галицьких жінок у першій третині XX ст. *Молодий вчений*. 2019. № 5(1). С. 89-93.
56. Ляницька А. Кооперативні діячі Галичини кінця XIX – першої половини XX ст. (на матеріалах фонду фотографій Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника). *Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника*. 2018. Вип. 10 (26). С. 549-570.
57. Вітенко М. Конкуренція між польськими та українськими споживчо-кооперативними і кредитними організаціями Галичини у 1867–1914 рр. *Гілея*. 2011. Спецвипуск. С. 106–116.
58. Маланчук-Рибак О. Ідеологія та суспільна практика жіночого руху на західноукраїнських землях XIX – першої третини XX ст.: типологія та європейський культурно – історичний контекст. Київ, 2006. 500 с.
59. Богачевська-Хом'як М. Білим по білому. Жінки в громадському житті України. 1884–1939. Київ: Либідь, 1995. 423 с.
60. Tomczyk R. Rusinki (Ukrainki) w austriackiej Galicji Pomiedzy konserwatyzmem a radykalizmem. *PrzełNęd Zachodniopomorski*. 2012. T. XXVII. S. 89-111.
61. Czerczowycz I. Realizacja zawodowa kobiet kocca XIX – pocznĚtku XX w. na przykladzie spoieczestwa ukraickiego w Galicji. *PrzełNęd nauk historycznych*. 2014. R. XIII. № 2. S. 147-161.
62. Kozak Sz. Kierunki aktywizacji zawodowej kobiet w Galicji w koccu XIX i na pocznĚtku XX wieku w ъwielcie spisuw ludnoŃci. *Prace Historyczne*. 2019. N 146 (1). S. 101-128.
63. Kozak Sz. AktywnoŃz gospodarcza kobiet w Galicji w ъwielcie Skorowidza przemyslowo-handlowego z 1912 roku. Zarys problematyki. *Studia z Historii Spoieczno-Gospodarczej XIX i XX wieku*. 2014. T. 13. S. 81–95
64. Цимбалюк О. «Труд» – жіноча кравецька школа. Львів, 1998. 56 с.
65. Козакевич О. Фахова жіноча освіта в Східній Галичині кінця XIX – першої третини XX століття: в'язання (класифікація, осередки, навчальні програми). URL: <http://mue.etnolog.org.ua/zmist/2010/231.pdf>
66. Kupidura J. Ukraicka prasa kobieca w Galicji Wschodniej w latach 1884–1939. *Studia ukrainica posnaniensia*. 2013. № I. S. 265-270.
67. Тельвак В., Педич В. Львівська історична школа Михайла Грушевського. Львів: Світ, 2016. 440 с.
68. Тельвак В. Творча спадщина Михайла Грушевського в оцінках сучасників (кінець XIX – 30-ті роки XX століття). Київ; Дрогобич: Вимір, 2008. 494 с.
69. Тимець І. Жіноча праця на тютюнових підприємствах Галичини кінця XIX – початку XX ст. (за матеріалами газети «Robotnik w fabrykach tytoniu»). *Гуржійські історичні читання*. 2014. Вип. 7. С. 222-225.

References:

1. Yanyshyn, B. (2017). Schooling in Eastern Galicia during the period of local self-government: historiographical review. *Problems of the History of Ukraine of the 19th - beginning of the 20th centuries* (issue 27), (pp. 292-315) [in Ukrainian].
2. Yanyshyn, B. (2017). The science in Eastern Galicia during the autonomy period: the review of modern historiography. *Symposium historiographicum Czercasiensium = Cherkassy historiographical symposium*. (issue 2), (pp. 176-195) [in Ukrainian].
3. Yanyshyn, B. (2011). The cities and towns of Galicia in the second half of the 19th - beginning of the 20th centuries. in the writings of contemporary Ukrainian and Polish historians. *Problems of the history of Ukraine of the 19th - beginning of the 20th centuries*. (issue 19), (pp. 497-503) [in Ukrainian].
4. Purchia, J. (2011). Issues of research on the history of Krakow and Lviv in the nineteenth century from the perspective of the last twenty years. Urban reflection. *Galicja 1772 - 1918. Methodological problems, the current state and needs of research. Collection of works*. (issue 1), (pp. 200-212) [in Polish].
5. Brocski, K. (2011). Economic problems of Galicia in Polish historiography at the turn of the 20th and 21st centuries. *Galicja 1772 - 1918. Methodological problems, the current state and needs of research. Collection of works*. (issue 1), (pp. 134-151) [in Polish].
6. Zamoyski, G. (2011). Studies on the history of financial institutions in Galicia. / *Galicja 1772 - 1918. Methodological problems, the state and needs of research. Collection of works*. (issue 1), (pp. 152-166) [in Polish].
7. Marks, B. P. (2011). Lviv Guild - status and needs of research. *Galicja 1772 - 1918. Methodological problems, the state and needs of research. Collection of works*. (issue 1), (pp. 167-180) [in Polish].
8. Opalicki, D. (2011). Polish research on the history of Galician railways 1847-1914. Current state and needs of research. *Galicja 1772 - 1918. Methodological problems, the state and needs of research. Collection of works*. (issue 1), (pp. 187-199) [in Polish].
9. Kozak, Sz. (2013). Women in the economic life of Galicia. Research status and perspectives. *Region and regionalism in archeology and history*. (issue 1), (pp. 174–183) [in Polish].
10. Dybiec, J. (2011). Galicia on the way to a great transformation: Krakow and Galicia in the face of civilization changes (1866–1914). *Studies and sketches. Krakow*, (pp. 27-36) [in Polish].
11. Safianiuk, Z. (2014). Historical and pedagogical aspects of activity of real high schools in Subcarpathian Rus. *Mountain School of the Ukrainian Carpathians*. (issue 11), (pp. 230-232) [in Ukrainian].
12. Holubka, M. (2016). The main directions of development of economic education in the Western Ukrainian lands of 1848–1918. *University Economic Bulletin*. (issue 5), (pp. 48–52) [in Ukrainian].
13. Subtelna, H. (2006). Charitable foundations as a source of private professional school development in Galicia in the late nineteenth and early twentieth centuries. *Pedagogy and psychology of vocational education*. (issue 5), (pp. 155–166) [in Ukrainian].
14. Jadyjycki, A. Lower and secondary vocational schools in Galicia during the autonomous period. [Access mode] <http://www.tradycjegospodarcze.pl/tekst/98>
15. Tsurkan, K. (2016). The structure, organization and centers of art education in the field of textiles in Galicia in the last third of the nineteenth - early twentieth centuries. *Ethnic studies notes*. (issue 1 (127)), (pp. 153—170) [in Ukrainian].
16. Ђwieboda, J. (1995). Secondary medical education in

- Galicia. *Archives of History and Philosophy of Medicine*. (issue 4), (pp. 397–414) [in Polish].
17. Helei, S., & Pastushenko, R. (1996). From the history of trade and cooperative education in Galicia. Consumer cooperation of Ukraine: historical and socio-economic aspects. (issue 1), (pp. 87-98) [in Ukrainian].
 18. Їввєбодд, J. (2010). Commercial education in Galicia. *Analecta: studies and materials from the history of science*. (issue 19), (pp. 36-37) [in Polish].
 19. Helei, S., & Pastushenko, R. (2010). “Prosvita” and the cooperative movement in Galicia (second half of XIX - beginning of XX century). *Ukraine: cultural heritage, national consciousness, statehood*. (issue 19), (pp. 145–150) [in Ukrainian].
 20. Zuliak, I. (2010). The role of “Prosvita” in spreading economic knowledge in Eastern Galicia (end of XIX - beginning of XX century). *Ukraine: cultural heritage, national consciousness, statehood*. (issue 19), (pp. 151–159) [in Ukrainian].
 21. Potapiuk, M. & Potapiuk I. (2015). Formation of economic education on the example of activities of Western Ukrainian communities (end of XIX - beginning of XX century). *Economic Forum*. (issue 2), (pp. 5-12) [in Ukrainian].
 22. Pasitska, O. (2009). National issue in the activity of the Ukrainian workers’ society “Power”. *Ukraine: cultural heritage, national consciousness, statehood*. (issue 18), (pp. 263-267) [in Ukrainian].
 23. Hipters, Z. (2006). Economic education of young people in Galicia in the 19th - first half of the 20th centuries: theory, experience, personalities. Lviv. [in Ukrainian].
 24. Zayarnyuk, A. (2020). Lviv’s Uncertain Destination: A City and Its Train Terminal from Franz Joseph I to Brezhnev. Toronto-Буваало-London: University of Toronto Press. [in English].
 25. Mykulych, O. (2004). Eastern Galicia oil industry until the middle of the XIX century. Drohobych. [in Ukrainian].
 26. Ivanuckyj, Ye. & Mychalevych, V. (1995). History of Boryslav oilfield in dates, events and facts. Drohobych. [in Ukrainian].
 27. (2004). Oil and gas of the Carpathian region: Essays on history. *Popular science publication*. Krakiv-Kyiv: Naukova dumka. [in Ukrainian].
 28. Haiko, H. (2009) and others. Mining and underground structures in Ukraine and Poland (essays on history). Doneck. [in Ukrainian].
 29. Pasitska, O. (2019). The development of an oil business in Galicia: from the “oil capital of Europe” to the crisis of “Galician California”. *Gilea: a scientific bulletin*. (issue 142(1)), (pp. 118-122) [in Ukrainian].
 30. Nicieja, S. (2009). Borderland Tri-City: Truskavets - Drohobych - Boryslav. Opole. [in Polish].
 31. Lorenz, K. (2017). Skhidnytsia Musketeers: Odrzywolski and Wolski. *Bulletin of the Association of Friends of the Drohobych Region*. (issue 20), (pp. 27–28) [in Polish].
 32. Pawiowski, W. (1995). Boryslav - the capital of the Polish Oil Basin in the Eastern Carpathians (until 1939). Geological Exploration Technique. (issue 4-5), (pp. 72-79) [in Polish].
 33. Siawski, T. (1997). The beginnings and development of oil mining in *Subcarpathian region in a historical outline*. Tychyw. [in Polish].
 34. (1994). History of the Polish oil industry. T. 1. Brzozyw-Krakyw. [in Polish].
 35. Zhulkanych, N. (2011). Agrarian transformations in the Carpathian region (mid-nineteenth to twentieth-twentieth centuries). *Scientific notes of the Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University of Ternopil. Series: History*. (issue 1), (pp. 72–76) [in Ukrainian].
 36. Tyvodar, M. (1994). Traditional stockbreeding of the Ukrainian Carpathians in the second half of the 19th - first half of the 20th century: historical and ethnological study. Uzgorod : Karpaty. [in Ukrainian].
 37. Mateiko, R. (2005). Role of “Prosvita” in establishing and developing Ukrainian dairy cooperative. *Collection of scientific works of the Research Institute of Ukrainian Studies*. (issue IV), (pp. 255-264) [in Ukrainian].
 38. Kurdyna, Yu. (2014). Glass manufacturing Western European Land in the Context of European glass manufacture. *Bulletin of the Carpathian University. History*. (issue 25), (pp. 188-194) [in Ukrainian].
 39. Vypasniak, A. (2011). Traditional cattle breeding of the Ukrainian population of Eastern Galicia (90-ies of XIX - 30-ies of XX century): historiography of the problem. *Galicia*. (issue 18–19), (pp. 297–303) [in Ukrainian].
 40. Babenko, S. (1996) and others. History of consumer cooperative. Lviv. [in Ukrainian].
 41. Babenko, S. (1995) and others. History of the cooperative movement. Lviv. [in Ukrainian].
 42. Havlich, I. B. (2010). Ukrainian Credit Cooperative in Eastern Galicia (last third of XIX century - 1914): author’s abstract. diss... Lviv. [in Ukrainian].
 43. Kolb, N. (2010). Household and Economic Activity of the Greek Catholic Parish Clergy of Galicia at the End of the 19th century. *History of religions in Ukraine*. (issue 1), (pp. 472–480) [in Ukrainian].
 44. Reva-Rodionova, L. (2000). Ukrainian Society of Agriculture (1899–1944). History. Experience. Ternopil. [in Ukrainian].
 45. Pasitska, O. (2019). Economic Issues in the Programs of Ukrainian Political Parties and Organizations of Galicia at the End of the Nineteenth - First Third of the Twentieth Century. *Gilea: a scientific bulletin*. (issue 141 (2)), (pp. 131–137) [in Ukrainian].
 46. Verbova, O. (2009). National Economic Movement in Western Ukrainian Lands during 1848-1944. Lviv. [in Ukrainian].
 47. Verbova, O. (2015). Economic personalism as a dominant feature of national economic management in Western Ukraine in the second half of the nineteenth and first half of the twentieth century. *Economic Journal-XXI*. (issue 1-2 (1)), (pp. 7-8) [in Ukrainian].
 48. Verbova, O. (2005). Kost Pankivsky as the sponsor of cooperative economics in Galicia. *Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*. (issue 15), (pp. 296-302) [in Ukrainian].
 49. Chuiko, I. (2011). E. Olesnitsky’s role in the development of the Ukrainian cooperative movement. *Scientific notes of the Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University of Ternopil. Series: History*. (issue 1), (pp. 76-81) [in Ukrainian].
 50. Verbova, O. (2016). Ivan Levinsky is the sponsor of innovative entrepreneurship in Galicia. *Ukrainian society*. (issue 4 (59)), (pp. 78-89) [in Ukrainian].
 51. Helei, S. & Tomashyk, L. (2009). Kost Levytsky is a prominent figure in the Ukrainian credit cooperative in Galicia in the late 19th and the first half of the 20th century. *Bulletin of the Lviv Commercial Academy*. (issue 8), (pp. 75-88) [in Ukrainian].
 52. Verbova, O. & Homych, O. (2006). Ivan Franko and the National Economic Movement in Galicia. *Transitional economic systems*. (issue 8), (pp. 12–13) [in Ukrainian].
 53. Holubka, M. (2017). Peculiarities of the development of economic views and thoughts of Metropolitan bishop A. Sheptytsky in the formation of economic knowledge of the community / M. M. Golubka: *International scientific conference Economy and Management: Modern Transformation in the Age of Globalization. Klaipeda; Lithuania: Baltija Publishing. Part I*. (pp. 1–3) [in Ukrainian].
 54. Holubka, M. (2014). The Impact of T. Voynarovsky’s Economic Perspectives on the Promotion of Economic Knowledge in Western Ukraine in the Second Half of the Nineteenth - First Half of the Twentieth Century. *Country Economy: Current State and Development Prospects: Conf.. Ternopil* (pp. 94–100) [in Ukrainian].
 55. Pasitska, O. (2019). Business activities of Galician women in the first third of the twentieth century. *Young scientist*. (issue 5(1)), (pp. 89-93) [in Ukrainian].
 56. Ilnytska, A. (2018). Cooperative figures of Galicia at the end of XIX - the first half of XX century. *Notes of the V. Stefanyk National Scientific Library of Lviv*. (issue 10 (26)), (pp. 549-570) [in Ukrainian].
 57. Vitenko, M. (2011). Competition between Polish and Ukrainian Consumer Cooperative and Credit Organizations in Galicia in 1867–1914 *Gilea: Scientific Bulletin*. (special issue), (pp. 106–116) [in Ukrainian].
 58. Malanchuk-Rybak, O. (2006). Ideology and social practice of women’s movement in the West Ukrainian lands of the 19th

- the first third of the 20th century: typology and European cultural and historical context. Kyiv. [in Ukrainian].
59. Bohachevska-Khomiak, M. (1995). White on white. Women in public life in Ukraine. 1884–1939. Kyiv. [in Ukrainian].
60. Tomczyk, R. (2012). Ukrainian women in Austrian Galicia. Between conservatism and radicalism. *West Pomeranian Review*. (issue XXVII), (pp. 89-111) [in Polish].
61. Czerczowycz, I. (2014). Professional participation of women of the late nineteenth and early twentieth century on the example of the Ukrainian society in Galicia. *Review of historical sciences*. (issue 2), (pp. 147-161) [in Polish].
62. Kozak, Sz. (2019). Directions of professional activity of women in Galicia at the end of the 19th and beginning of the 20th century according to censuses. *Historical Works*. (issue 146 (1)), (pp. 101-128) [in Polish].
63. Kozak, Sz. (2014). Economic activity of women in Galicia according to Industrial and Commercial Index of 1912. Outline of the problem. *Studies in Social and Economic History of the 19th and 20th Centuries*. (issue 13), (pp. 81–95) [in Polish].
64. Tymbaliuk, O. (1998). “Trud” – women’s tailoring school. Lviv. [in Ukrainian].
65. Kozakevych, O. Professional Women’s Education in East Galicia at the End of XIX - First Third of XX Century: Knitting (Classification, Cells, Training Programs) Access Mode: <http://mue.etnolog.org.ua/zmist/2010/231.pdf>
66. Kupidura, J. (2013). Ukrainian women’s press in Eastern Galicia in 1884–1939. *Studia ukrainica posnaniensia*. (issue 1), (pp. 265-270) [in Polish].
67. Telvak, V. & Pedych, V. (2016). Lviv historical school of Mykhailo Hrushevsky. Lviv: Svit. [in Ukrainian].
68. Telvak, V. (2008). *The creative heritage of Mykhailo Hrushevsky in the evaluation of contemporaries (the end of the 19th and the 30th years of the twentieth century)*. Kyiv–Drohobych. [in Ukrainian].
69. Tymets, I. V. (2014). Women’s work at tobacco enterprises in Galicia in the late 19th - early 20th centuries. (based on “Robotnik w fabrykach tytoniu” newspaper. *Gurzhiviyev historical readings*. (issue 7), (pp. 222-225) [in Ukrainian].

B. Yanyshyn

SOCIO-ECONOMIC MODERNIZATION OF THE HABSBERG GALICIA: HISTORIOGRAPHY OF SELECTED ASPECTS

Introduction. *The article examines contemporary Ukrainian and Polish historiography on the problem of socio-economic modernization of Habsburg Galicia. The topicality of this problem is due to the fact that in the last decades a considerable amount of studies on socio-economic processes in the Galicia of the Autonomous Age was created. The solidity, both quantitative and qualitative, of this historiographical work requires consolidation.*

The purpose of the article is to summarize the current scientific literature on the problem of socio-economic modernization of Habsburg Galicia.

Results. *It has been revealed that, along with the traditional problems (first of all, the history of industry, cooperatives and agriculture), modern scientists are increasingly exploring economic processes in their close connection with the social context, which reveals the previously unnoticed interconnection of modernization factors. Thus, modern studies, for the first time, substantiate the connection between the phenomenon of self-government and the rapid progress of education. That, in turn, gave impetus to industrial growth, which resulted in a remarkable change in the infrastructure plan. The latter, in turn, led to a new quality of daily life for most Galicians, which finally changed their mentality.*

It has been proved that, along with the remarkable progress in the field of research on the phenomenon of Galician modernization, many aspects remain unexplored. First of all, let us point to the need for thorough monographs on all branches of economic life of that time, which should summarize the existing explanatory literature and approach the problem of their influence on Galician society in a balanced way. These generalizations should include coverage of previously marginalized issues: management features, employer-employee relationships, marketing and advertising, employee leisure and social protection, and more.

Leading public institutions (first of all, journals and societies) require monographic research as well, as their employees were the most interested in spreading new ideas and popularizing modern practices among residents of the region. There is a clear lack of generalizing studies on key institutions of the financial sector of the time, with an emphasis on Eastern Galician regional specificity. At the same time, it is also necessary to study the biographies of the less significant personalities of the Ukrainian industrial movement, whose work, although less influential than that of the cooperative leaders, was irreplaceable for the general economic progress of the region.

Conclusions. *I has been summarized that the historiographic analysis actualizes further scientific research, taking into account the research traditions and achievements.*

Key words: *socio-economic modernization, Habsburg Halychyna, Ukrainian and Polish historiography.*

